

Nr 245.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående vissa kompletteringsarbeten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt; gifven Stockholms slott den 19 april 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå Riksdagen medgifva,

att af de medel, som inflyta vid försäljningen af gamla veterinärinstitutets område med därå befintliga byggnader, må utgå ett belopp af 14,800 kronor till vissa kompletteringsarbeten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Alfred Petersson.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 19 april 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
              SCHOTTE,
              BERG,
              BERGSTRÖM,
              PETRÉN,
              STENSTRÖM,
              LARSSON,
              SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Petersson, anförde vidare. .

På framställning af Kungl. Maj:t beviljade 1906 års Riksdag till ett nytt veterinärinstitut, bland annat, 1,890,000 kronor till uppförande af nya byggnader för institutet samt 250,000 kronor till inredning af de nya byggnaderna äfvensom till inventarier i desamma. Såväl dessa belopp som hvad därutöfver kräfdes till återförvärfvande af besittningsrätten till den lägenhet, Kräftriket å Djurgården, till hvilken det nya institutet skulle förläggas, anvisades att utgå af de medel, som komme att inflyta vid försäljningen af det gamla veterinärinstitutets område med därå befintliga byggnader.

Ritningarna till det nya veterinärinstitutet hade uppgjorts af arkitekten L. Peterson, som beräknat byggnadskostnaderna till 2 miljoner kronor, däri då inberäknadt en byggnad för patologisk anatomi,

histologi, bakteriologi samt kött- och mjölkkontroll, beräknad att kosta 286,900 kronor, samt två stallbyggnader, en för smittosamma och en för icke smittosamma försöksdjur, till beräknad kostnad den förra af 8,748 kronor och den senare af 17,226 kronor.

I sitt öfver byggnadsförslaget infordrade utlåtande den 29 november 1905 framhöll medicinalstyrelsen, att samtliga dessa tre sistnämnda byggnader syntes styrelsen på anförda skäl vara större än förhållandena kräfde och att sålunda inskränkningar i dem borde kunna göras. De för granskning af de för det nya veterinärinstitutet uppgjorda ritningarna och kostnadsförslagen af dåvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet särskildt tillkallade sakkunniga förklarade sig emellertid beträffande patologisk-anatomiska paviljongen icke kunna dela denna af medicinalstyrelsen uttalade uppfattning, därvid de såsom skäl härför framhöllo betydelsen af de vetenskapsgrenar, för hvilka denna byggnad vore afsedd. Den mindre af de ofvannämnda stallbyggnaderna syntes dem dock tillsvidade kunna undvaras. Genom åtskilliga andra af de sakkunniga föreslagna förändringar nedbringades emellertid byggnadsanslaget till förenämnda belopp, 1,890,000 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 30 mars 1906 anslöt sig föredragande departementschefen till de sakkunnigas mening. I det för uppförande af ett nytt veterinärinstitut af Kungl. Maj:t begärda och sedermera af Riksdagen beviljade beloppet ingick sålunda omnämnda paviljong med den ursprungligen beräknade kostnaden, medan däremot uppförandet af den mindre stallbyggnaden blef tillsvidare uppskjutet.

I nådig proposition till 1907 års Riksdag hemställde Kungl. Maj:t om anvisande af medel till inrättande af en statsmedicinisk anstalt, som bland annat skulle omfatta äfven en veterinärbakteriologisk afdelning. Denna Kungl. Maj:ts framställning blef emellertid endast delvis bifallen. Beträffande den föreslagna veterinärbakteriologiska afdelningen erinrade Riksdagen därom, att, då 1906 års Riksdag beviljade medel för uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet, den föreslagna paviljongen för patologisk anatomi, bakteriologi m. m., i trots af medicinalstyrelsens uttalade åsikt, att densamma vore öfverflödigt rymligt tilltagen, likväl, med särskildt afseende fästadt på de bakteriologiska undersökningarnas vikt, bibehållits vid sitt från början beräknade utrymme. Vid sådant förhållande fann sig Riksdagen böra afslå förslaget i hvad det afsåg inrymmande i den statsmediciniska anstalten af en veterinärbakteriologisk afdelning och uttalade såsom sin mening, att det för denna afdelning afsedda arbetet borde kunna på ett tillfredsställande sätt utföras vid veterinärinstitutet.

Med anledning af hvad Riksdagen sålunda beslutat och anfört begärde Kungl. Maj:t hos 1908 års Riksdag, att medel måtte anvisas till inrättande af en särskild veterinärbakteriologisk anstalt, hvilken till en början syntes kunna inrymmas i gamla veterinärinstitutet för att sedermera, då det nya institutet blifvit uppfördt, öfverflyttas till dess paviljong för patalogisk anatomi och bakteriologi. I det för anstalten erforderliga beloppet beräknades bland annat 6,300 kronor till inventarier, apparater, reagentier m. m. för den provisoriska anstalten, 4,500 kronor till inredning i omförmälda paviljong af bostad för anstaltens vaktmästare samt 9,000 kronor till uppförande af stall för försöksdjur. De sålunda begärda beloppen blefvo beviljade af Riksdagen, som, i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning, medgaf, att sistnämnda tvenne belopp, sammanlagdt 13,500 kronor, finge utgå af de medel, som inflöte vid försäljningen af gamla veterinärinstitutets område med därå befintliga byggnader. Öfriga kostnader för den veterinärbakteriologiska anstaltens förläggning till det nya institutet, dess inredning m. m. skulle sålunda bestridas af de till uppförande af nytt veterinärinstitut anvisade byggnads- och inredningsanslagen.

Den ifrågasatta provisoriska anstalten i det gamla veterinärinstitutet kunde emellertid icke komma till stånd på grund af de svårigheter, som voro förknippade med tillsättandet af föreståndarbefattningen vid anstalten. Med anledning häraf och då anstalten först under år 1911, sedan det nya institutet blifvit färdigt, kunde börja sin verksamhet, be- myndigade Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 28 april 1911 medicinalstyrelsen att använda förstberörda, till anskaffande af inventarier m. m. vid den provisoriska anstalten afsedda belopp, 6,300 kronor, för samma ändamål vid den nya anstalten, däraf, i enlighet med vid anslagets beviljande stadgad fördelning, 1,000 kronor skulle användas till möbler m. m., 4,000 kronor till öfriga inventarier och 1,300 kronor till serumhästar, marsvin m. m.

Nu har direktionen för veterinärinstitutet i underdänig skrifvelse den 20 maj 1911 inkommit med underdänig framställning om anvisande af ytterligare medel till byggnads- och inredningsarbeten vid ifrågasvarande anstalt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en vid skrifvelsen fogad specificerad redogörelse. Beträffande de i denna redogörelse upptagna större posterna har anstaltens föreståndare, professor Bergman, i en likaledes till den underdäniga framställningen fogad promemoria anfört, att »ökade byggnadskostnader för inredningen», 1,298 kronor, vore för- anledda hufvudsakligen däraf, att kylrummet genom uppsättning af vägg måste delas i två afdelningar, en för sera och dylika preparat samt

en för undersökningsmateriell såsom organdelar m. m., att en vägg måste uppsättas i rummet för maskiner och för substratberedning för att skilja de båda afdelningarna från hvarandra, så att de dyrbara apparaterna ej toge skada af ångor, som uppstode vid substratberedningen, samt att toaletten uti bottenvåningen måste flyttas till kapprummet, hvarigenom ett af arbetsrummen blefve större och mera användbart. En dörr måste med anledning häraf sättas igen och en annan tagas upp.

I posten »diverse kostnader för inredningen», 240 kronor, inginge kostnad för anordnande af två vindskontor och för trärummor med skjutluckor till kylrummet.

Beträffande posten »gas-, vatten- och afloppsledningar», 1,227 kronor 45 öre, har professor Bergman anført, att planen för anstalten vore uppgjord, innan föreståndare var utnämnd. Under sådana förhållanden hade det icke kunnat undgås, att planen kommit att blifva mindre väl genomtänkt i vissa afseenden. Det hade därför blifvit nödvändigt att vidtaga ändring i densamma äfven beträffande rummens disposition. Ett åt norr liggande, till laboratorium synnerligen passande rum hade sålunda afsetts till arkivrum. Dit borde emellertid förläggas laboratorns laboratorium och arkivrummet flyttas intill föreståndarens rum.

Till laboratorium åt föreståndaren hade ursprungligen föreslagits ett rum, som vore alldeles för litet därtill. Detta hade nu disponerats för annat ändamål, och föreståndarens laboratorium föreslagits till annan användning.

Vidare hade i sektionsrummet föreslagits anordning för några akvarier.

Detta allt förorsakade ändring af gas-, vatten- och afloppsledningar, som, i sig själfva ej stora, dock blefve ganska dyrbara att utföra, enär väggar och golf redan vore i det närmaste färdiga och väggarna putsade, när föreståndaren tillkallades för att yttra sig om anstaltens inredning.

»Förändringarna i de elektriska ledningarna», 732 kronor 6 öre, hade förorsakats af den förutnämnda ändringen af rummens disposition och genom framförandet af motorledningar, hvarigenom driftkostnaden framdeles kunde nedbringas.

Till »fast inredning» kräfdes ytterligare 2,554 kronor 75 öre, hvilket belopp af professor Bergman motiverats därmed, att det för en bakteriologisk anstalt vore nödvändigt att hafva god tillgång på skåp, där föremål kunde sättas in, när arbetet för dagen vore slut och rengöringen skulle börja. I den ursprungliga planen för anstalten var det stor brist på sådana. De fasta fönsterborden saknade till och med under-

skåp i flera rum, där dylika omöjligen kunde undvaras. Att sätta till skåp, sedan borden blifvit placerade, vore mycket svårt. Professor Bergman hade därför föreslagit anbringandet af underskåp på lämpliga platser och dessutom att en del andra, förut icke beräknade skåp måtte uppsättas i stället för öppna hyllor, hvilka såsom dammgömmor vore olämpliga. En diskbank hade föreslagits till diskrummet och ett större träkar till desinfektion af burar i sektionsrummet o. s. v.

Alla anstaltens vaskar hade ursprungligen beräknats af brunt ler-gods. Ur renlighetssynpunkt vore dessa emellertid icke lämpliga, hvarför de borde utbytas mot hvita porslinsvaskar, hvilket utbyte, oaktadt vaskarnas antal reducerats högst betydligt, kräfde en kostnad af 556 kronor 60 öre.

Då ett rum i försöksstallet komme att användas som operationsrum, måste en gasledning föras fram till stallet och en varmvattenapparat där placeras. Härför erfordrades 550 kronor 30 öre.

Posten »motorer m. m.», 530 kronor, utgjorde kostnaden för motorer till centrifuger, till kylmaskiner och till en anordning för drifvande af skakapparater, kulkvarn m. m. medelst transmission.

I det ursprungliga förslaget funnos för försöksdjur upptagna inhägnade områden på marken utanför rummen. Kostnadsförslag på inhägnaden funnes icke. Då emellertid de nämnda rummen låge betydligt under markens yta, skulle det blifva obekvämt att hafva djuren i dessa inhägnader. I stället hade nu föreslagits större burar i själfva rummen. De vore afsedda för kaniner, höns och dufvor. Det borde, enligt föreståndarens mening, ovillkorligen vara ordnad så, att försöksdjuren kunde vårdas väl både ur djurskyddssynpunkt och för att få riktiga resultat. Kostnaden för anskaffande af burar m. m. samt kompletteringsarbeten för deras uppsättande m. m. kräfde ett belopp af sammanlagdt 1,845 kronor 95 öre.

I anstaltens jordvåning funnes ett såsom kylrum betecknad isoleradt rum. Såsom förut blifvit nämnt måste detta delas i två afdelningar, en för sera o. d. och en för insända preparat m. m. Anordning för att hålla rummet kallt hade ej från början beräknats. Detta skedde bäst och i längden äfven billigast medelst kylmaskin. Det funnes visserligen icke plats för någon sådan i rummet, men dylik kunde utan olägenhet beredas utanför detsamma i en afbalkning af korridoren. Kostnaden för denna kylanordning hade beräknats till 1,950 kronor.

Posten »kontorsmöbler», 150 kronor 92 öre, utgjorde kostnaden för inköp af ett mindre kassaskåp.

Ett isoleradt termostatrum funnes färdigt. Att det äfven måste

finnas hyllor i detsamma och anordning för att värma rummet och hålla värmegraden konstant, låge i sakens natur. En sådan anordning blefve emellertid ganska dyrbar på grund af den noggrannhet, hvarmed den måste vara utförd, och kunde ej beräknas lägre än till 1,275 kronor.

Öfriga poster i omförmälda redogörelse utgjordes hufvudsakligen af oförutsedda utgifter, beräknade till omkring 10 procent af de angifna kostnadsbeloppen.

För egen del har direktionen för veterinärinstitutet erinrat, att, då det bestämdes, att den nyinrättade veterinärbakteriologiska anstalten skulle förläggas till det under byggnad varande nya veterinärinstitutet och där erhålla de utrymmen, som varit afsedda för institutets egen bakteriologiska afdelning, ansågs det, att denna anordning icke skulle medföra några afsevärdt ökade kostnader utöfver de för veterinärinstitutsbygget afsedda samt ett mindre, särskildt anvisadt belopp för ett stall och en vaktmästarbostad. Emellertid påvisade sedermera assistenten vid veterinärinstitutet Wall, som på uppdrag af direktionen uppgjort den ursprungliga inredningsplanen för anstalten, att det skulle vara till synnerligen stor nytta, om en del källarlokalerna omändrades till verkliga rum. Kostnaden för denna anordning, 15,685 kronor, kunde, enligt hvad direktionen nu meddelar, till följd af gynnsamma omständigheter tagas från veterinärinstitutets byggnadsanslag. Till inredning af veterinärbakteriologiska anstalten kunde af veterinärinstitutets inredningsanslag disponeras högst 12,905 kronor 35 öre.

De af anstaltens föreståndare, professor Bergman, nu föreslagna omändrings- och kompletteringsarbetena kräde ökade kostnader af 3,850 kronor af byggnadsnatur och 11,600 kronor af inredningsnatur, allt utöfver nyssnämnda belopp af 15,685 kronor och 12,905 kronor 35 öre.

Direktionen ansåge föreståndaren hafva framlagt goda skäl för att de föreslagna förändringarna vore erforderliga för anstaltens verksamhet; men då några medel till täckande af ifrågavarande kostnader icke vidare kunde tagas från institutets byggnads- eller inredningsanslag och icke heller eljes funnes tillgängliga, har direktionen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte anvisa ett anslag för ändamålet till ofvannämnda belopp, med afdrag likväl af 631 kronor 25 öre, utgörande minskning genom förändringar i förut beräknad kostnad, eller 14,818 kronor 75 öre.

Med anledning af vissa i föreståndarens promemoria förekommande uppgifter har direktionen ansett sig böra anföra följande.

Den omförmälda flyttningen af en toalett hade entreprenören vidtagit på sin egen risk.

Gent emot professor Bergmans yttrande, att planen för den vete-

rinärbakteriologiska anstalten kommit att blifva mindre väl genomtänkt i vissa afseenden, ville direktionen erinra, att en plan på sin tid utarbetats af assistenten Wall och förelåg i en synnerligen utförlig memoria. Bergman hade ej, oaktadt därom gjord framställning, velat taga någon befattning med anstaltens anordnande, innan han blifvit till platsen utnämnd. Omedelbart efter utnämningen sändes ritningarna till honom, då han behöll dessa omkring två månader utan att lämna något meddelande om sina önskemål. Innan han tagit lokalerna i betraktande, hade putsning af väggarna ej verkställts i vidare mån än som varit nödvändigt.

Bergman hade vidare yttrat, att anordning för att hålla kylrummet kallt ej från början beräknats. Afsikten var emellertid, att kylrummet skulle hållas kallt genom is på vanligt sätt. Till den härför erforderliga enkla anordning fanns icke något särskildt förslag i Walls memoria.

Konstant värmegrad i termostatrummet hade varit afsedd att uppehållas genom gasuppvärmning. Wall hade ej ansett nödigt att uppgöra förslag i afseende å gasledningens indragande.

I en till direktionens framställning fogad reservation har medicinalrådet Kjerrulf såsom sin mening uttalat, att de yttranden, som innefattade gendrifvande af föreståndarens anmärkning, att planen för den veterinärbakteriologiska anstalten kommit att blifva mindre väl genomtänkt, ej bort i direktionens skrifvelse inflyta.

Professor Bergman har sedermera i en till mig ställd, handlingarna i ärendet bilagd skrifvelse utförligt bemött direktionens ifrågavarande yttranden beträffande hans andel i granskningen af den ursprungligen uppgjorda planen till anstaltens inredning m. m.

Öfver direktionens för veterinärinstitutet föreliggande underdåniga framställning afgaf medicinalstyrelsen den 10 juli 1911 infor dradt underdånigt utlåtande, i hvilket styrelsen, som förklarade sig hafva det största intresse af att den veterinärbakteriologiska anstalten med det snaraste komme i full verksamhet, vitsordat behovet af de utaf professor Bergman föreslagna omändrings- och kompletteringsarbeten vid ifrågavarande anstalt. Styrelsen hemställde på grund häraf, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att dessa arbeten måtte kunna utföras, därvid styrelsen särskildt framhållit vikten af att de för utförande af kylanordning och termostatinredning nödiga arbetena snarast möjligt måtte kunna verkställas.

Sedermera har medicinalstyrelsen med underdånig skrifvelse den 29 september 1911 till Kungl. Maj:ts kännedom öfverlämnat en till styrelsen ställd skrift i ämnet från anstaltens föreståndare professor

Bergman, i hvilken skrift denne ytterligare framhållit, att anstalten snarast möjligt behöfde de vid skriftens aflåtande oinredda lokalerna.

Öfverintendentsämbetet har i infordradt underdånigt utlåtande den 12 december 1911 anført, att, såvidt ämbetet, som från vederbörande inhämtat åtskilliga närmare upplysningar, kunnat finna, de i föreliggande framställning begärda arbetena, af hvilka en del redan kommit till utförande och för hvilka kostnaderna inginge i den äskade anslagssumman, vore af behovet påkallade och lämpliga. Då de för desammas utförande beräknade omkostnadsbeloppen syntes stå i öfverensstämmelse med gällande priser, hemställde ämbetet om bifall till den gjorda framställningen.

Då här ifrågavarande kompletteringsarbeten vid statens veterinär-bakteriologiska anstalt torde få anses nödiga, för att denna anstalt skall på sätt, som vid dess upprättande afsågs, kunna fylla sin för landets husdjursskötsel betydelsefulla uppgift, har jag ansett, att det för utförandet af dessa arbeten erforderliga beloppet nu hos Riksdagen bör äskas.

*Departements-
chefen.*

På sätt öfverintendentsämbetet anført, äro en del af de nu ifrågasatta arbetena redan utförda. Dessa utgöras af sådana arbeten, som dels måst utföras i sammanhang med öfriga byggnads- och inredningsarbeten, dels befunnits vara af så trängande natur, att deras afslutande utgjort en nödvändig förutsättning för att anstalten skulle kunna börja sin verksamhet.

Kostnaden för dessa arbeten har direktionen för veterinärinstitutet måst bestrida af de för institutet och anstalten gemensamma byggnads- och inredningsanslag. Men härigenom har enligt direktionens uppfattning en större del af dessa anslag kommit anstalten tillgodo, än som af direktionen beräknats proportionellt belöpa å densamma. Detta har ock haft till följd, att en del högst önskvärda arbeten för institutet måst tills vidare uppskjutas. För att nu få dessa arbeten utförda är det nödvändigt, att de nu till fullo disponerade anslagen till institutets nybyggnad och inredning erhålla godtgörelse för hvad från dem för mycket utbetalts för anstalten. För beredande af denna godtgörelse och för verkställande af återstående såsom nödiga befunna kompletteringsarbeten vid anstalten erfordras nu anvisande af hela det ofvan omnämnda beloppet afrundadt till 14,800 kronor.

Enligt de upplysningar, jag erhållit, kan det ännu icke med full visshet uppgifvas, huruvida utöfver omnämnda ersättning för utlägg för den veterinärbakteriologiska anstalten tilläfventyrs några ytterligare mindre belopp kunna blifva behöfliga för en del arbeten för veterinärinstitutets slutliga inredning. Under sådana förhållanden kunde det

gifvetvis synas lämpligt att hos Riksdagen i ett sammanhang göra framställning om anvisande af det sammanlagda belopp, som ytterligare må krävas för afslutande af hela ifrågavarande byggnadsföretag, i hvilket den veterinärbakteriologiska anstalten ingår såsom en del. Då emellertid beskaffenheten af och kostnaden för nämnda arbeten icke för närvarande kan exakt uppgifvas, har jag på här ofvan af mig angifna skäl icke funnit mig kunna dröja att begära det för den veterinärbakteriologiska anstaltens fullbordande erforderliga beloppet, rörande hvars storlek fullständig utredning föreligger.

Då Riksdagen på framställning af Kungl. Maj:t medgifvit, att ej endast kostnaderna för uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet, för inredningen af dessa byggnader samt för inventarier i desamma, utan äfven det belopp, som ansågs erforderligt till utförande af de kompletteringsarbeten, hvilka påkallades af den veterinärbakteriologiska anstaltens förläggande till veterinärinstitutets paviljong för patologisk anatomi och bakteriologi, finge bestridas af de medel, som inflöte vid försäljningen af det gamla veterinärinstitutets område med därå befintliga byggnader, synes mig äfven nu ifrågavarande belopp, hvilket skall användas för samma ändamål, lämpligen böra utgå från samma försäljningssumma, som därtill lämnar god tillgång.

Med stöd af det sålunda anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att af de medel, som inflyta vid försäljningen af gamla veterinärinstitutets område med därå befintliga byggnader, må utgå ett belopp af 14,800 kronor, till vissa kompletteringsarbeten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga... till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Curt Rothlieb.